

۱- استراتژی اجرای طرح^۱

ماموریت "طراحی و ساخت چشمه‌ی نور ایران" از طرف معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری دولت جمهوری اسلامی ایران بر عهده‌ی پژوهشگاه دانش‌های بنیادی گذاشته شده است. استراتژی پژوهشگاه دانش‌های بنیادی و طرح چشمه‌ی نور ایران مسیری را نشان خواهد داد که طی خواهد شد تا در دهه‌ی آینده تسهیلات و ابزار علمی مدرن روز را در اختیار کاربران کشورمان قرار دهیم. این تسهیلات مجتمع بزرگی از شتابگرهای پیچیده و ابزارهای تجربی را شامل می‌شود که در دهه‌ی آینده نیروی محرکه اصلی برای رسیدن به تمام اهداف علمی و مهندسی کشور خواهد بود.

استراتژی ما این نیست که مستقیماً به تحقیقات و توسعه در زمینه‌ی شتابگر بپردازیم یا مسئول تربیت نیروی انسانی در سطح کشور باشیم، هر چند که در فرآیند رسیدن به چنین هدف بزرگی صنایع کشور به طرف تحقیق و توسعه در زمینه‌ی این فناوری‌های جدید سوق می‌یابند و رشد و ارتقای نیروی کارآمد اجتناب‌ناپذیر است. باید تأکید کنیم که استراتژی ما مشخصاً ساخت چشمه‌ی نور با هدف در اختیار گذاشتن آن برای استفاده‌ی کاربران است.

در راه رسیدن به این هدف هر جا که ضرورت ایجاب کند ویا هزینه، کیفیت، و سرعت کار مورد نظر باشد از توانایی موجود در دانشگاه‌ها، مراکز صنعتی و شرکت‌های خصوصی نیز استفاده خواهد شد لیکن توجه به این نکته ضروری است که کار هر بخش فنی در کار بخش‌های دیگر تأثیر دارد و در نتیجه تصمیم‌گیری در مورد جزئیات فنی هر قسمت از چشمه‌ی نور، تصمیمی جمعی بین تمام گروه‌های فنی طرح است، و جز در موارد معدود نمی‌توان فعالیت‌های طراحی و ساخت را تماماً به شرکت‌های خصوصی و گروه‌های خارج از طرح سپرد. در مواردی که امکان استفاده از سازندگان خارج از طرح وجود دارد با انتشار درخواست برای پیشنهاد (RFP)^۲ نیاز به این گونه همکاری به فراخوان گذاشته خواهد شد.

طرح چشمه‌ی نور ایران، اولین تسهیلات آزمایشگاهی در مقیاس بزرگ برای تحقیقات و مطالعات بین‌رشته‌ای در کشور، طرحی بزرگ در جهت تحقیقات بین‌رشته‌ای و از نظر کاربرد بسیار متنوع است و هدف اصلی آن تأسیس آزمایشگاه ملی سنکروترون ایران است. استراتژی مسئولین طرح استفاده از امکانات و نیروهای متخصص داخل کشور برای برپایی این آزمایشگاه قبل از پایان دهه‌ی ۹۰ در کشور همراه با دستیابی به اهداف تعیین‌شده است. جزئیات بیشتر در بخش اهداف طرح آمده است.

صدها دانشمند، محقق، مهندس و تکنسین همراه با افراد کافی برای پشتیبانی در این طرح همکاری خواهند کرد. این کار، محدوده‌ی وسیعی خواهد داشت که از علوم پایه تا توسعه‌ی فناوری‌های مورد نیاز را پوشش خواهد داد. ما کارشناسان مدیریت پروژه را به کار خواهیم گرفت که فعالیت‌های مختلف طرح را راهبری، هدایت و کنترل کنند.

¹ Project strategy

² Request for Proposal

این طرح کاربری تسهیلات بسیار عظیمی را در بر خواهد داشت که شامل شتابگر سنکروترون الکترون با انرژی ۳ GeV و محیط تقریبی ۳۰۰ متر با کیفیت باریکه و فوتونی بسیار مطلوب است که در هنگام تأسیس با بسیاری از تسهیلات روز جهان از نظر امکانات تجربی و تحقیقاتی برابری خواهد کرد. این طرح برنامه‌ی تحقیقاتی قدرتمندی دارد و ارتباط و همکاری علمی نزدیکی را با جوامع علمی داخلی و خارجی در بر خواهد داشت. در سایه‌ی این طرح بزرگ، برنامه‌های آموزشی گسترده، کارگاه‌های متنوع علمی و فنی برگزار خواهد شد و هزاران دانشمند ایرانی و بین‌المللی کاربران این آزمایشگاه خواهند بود.

ماه‌ها و سال‌های آینده دوران بسیار پویا و هیجان‌انگیز در استفاده از تابش سنکروترون و علوم فوتونی در کشور خواهد بود. طرح شتابگر ملی ایران با تمام توان و به‌سرعت در حال پیشرفت است. پیشرفت این طرح مرهون آینده‌نگری، دید علمی عمیق و علاقه‌ی همه همکاران‌مان در پژوهشگاه دانش‌های بنیادی و سایر مؤسسات علمی و آموزشی کشورمان به آینده‌ی علمی کشور است. همکاری ده‌ها دانشمند و متخصص ایرانی که به‌تازگی در این طرح شروع به همکاری کرده‌اند و تعداد آنها روزبه‌روز در حال افزایش است موفقیت این طرح را تضمین خواهد کرد.

جواد رحیقی

مدیر طرح چشمه‌ی نور ایران

آبان‌ماه ۱۳۸۹ - تهران